

РЕШЕНИЕ

№ 264

гр. София, 11.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на четиринадесети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Иво Дачев

Членове: Мария Георгиева
Асен Воденичаров

при участието на секретаря Мария Г. Паскова
като разгледа докладваното от Асен Воденичаров Въззивно гражданско дело
№ 20231000502213 по описа за 2023 година

Производството е по чл. 258 и сл. ГПК.

С решение № 260116 от 17.01.2023 год., постановено по гр.д.№ 15340/2017 год. по описа на СГС, ГО, 24 състав е признато за установено по предявения иск с правно основание чл.422 от ГПК, вр. чл.430 от ТЗ от „Юробанк България“ АД, че Р. П. С. дължи следните суми по договор за ипотечен кредит № 132/ 12.07.2005 год., както следва: 1/ на основание чл.430, ал.1 от ТЗ сумата 39 855.01 лева, представляваща дължима главница, ведно със законната лихва върху главницата от 21.09.2016 г. до окончателното ѝ изплащане, като искът е отхвърлен до пълния размер от 51 073.22 лева; 2/ на основание чл. 430, ал. 2 ТЗ сумата 18 783.34 лева, представляваща дължима възнаградителна лихва, начислена за периода 10.03.2013г. – 10.10.2015 г., като искът е отхвърлен до пълния размер от 25 766.45 лева; 3/ на основание чл.92, ал.1 от ЗЗД сумата 1 005.21 лева, представляваща начислени наказателни такси за периода 12.03.2013 г. – 10.10.2015 г., като искът е отхвърлен до пълния размер от 2 280.78 лева и 4/ на основание чл.79, ал.1, предл.1 от ЗЗД сумата 429.30 лева, представляваща разноски в размер на 66 лв. за изготвяне на нотариална покана и връчването ѝ на ответника, с която му се съобщава за настъпване на предсрочната изискуемост на задълженията по посочения договор и 363.30 лева – такса за подновяване на договорна ипотека относно имота, служещ за обезпечение. С решението е отхвърлен и искът с правно основание чл.79, ал.1, предл. 1 от ЗЗД за сумата от 856.92 лева, представляващи банкови такси по чл.12 от допълнително споразумение от 18.02.2011 г. за периода 12.03.2013г. – 15.09.2016 г., както и са разпределени разноските между страните.

Решението е обжалвано от ищеца „Юробанк България“ АД в отхвърлителните части с доводи за незаконосъобразност и неправилност. Твърди се, че съдът неправилно е възприел нищожност на клаузите досежно лихвения процент, определен от банката и наличието на анатоцизъм, вследствие сключените допълнителни споразумения към процесния договор за банков кредит. Оспорват се изводите на съда и досежно определения размер на погасената и дължима главница по договора, както и на възнаградителната лихва. Твърди, че няма правна пречка да се начисляват мораторни лихви по договора след обявяване на предсрочната му изискуемост и обосновава дължимост и на такси по администриране на кредита. Моли решението да бъде отменено в обжалваните части и исковите претенции да бъдат уважени до пълните предявени размери. Претендира разноски.

Въззиваемият Р. П. С. оспорва жалбата, като твърди неоснователност и моли за потвърждаване на решението. Претендира разноските по делото.

Жалбата е подадена в срока по чл.259, ал.1 от ГПК срещу подлежащ на обжалване съдебен акт от страна в производството, имаща право на жалба, поради което е процесуално допустима. Разгледана по същество е частично основателна.

Атакуваното решение е валидно и допустимо, поради което съдът е обвързан от направените от жалбоподателя оплаквания, касаещи приложението на материалния закон досежно наличие на предпоставките за дължимост на сумите, за които е налице издадена заповед за изпълнение.

Пред първоинстанционният съд е предявен иск с правно основание чл.422 от ГПК, във връзка с чл.430 от ГПК от ищеца „Юробанк България“ АД срещу Р. П. С. с който е поискал от съда да признае за установено съществуване на вземанията му срещу ответника. Твърди се, че по силата на договор за ипотечен кредит № 132/12.07.2013 год. предоставил на ответника сумата от 50 000 лева, която същия се задължил да върне в срок от 240 месеца. Поддържа, че към договора са сключвани допълнителни споразумения на 11.05.2010 г., на 18.02.2011 г. и на 21.05.2012 г. Твърди, че от 10.07.2013 г. ответникът е преустановил заплащането на задълженията си, поради което посредством връчена нотариална покана, считано от 10.10.2015 г., задълженията по него са обявени от ищеца за предсрочно изискуеми. Във връзка с това е подал заявление по чл.417 от ГПК за снабдяване с изпълнителен лист относно натрупаните суми, за което е образувано гр.д. № 53601/2016г. по описа на СРС, 69 състав. Моли да бъде постановено решение, с което да бъде установено, че ответникът има следните задължения към ищеца по описания договор: 51 073.22 лв. - главницата, ведно със законна лихва върху главницата от 21.09.2016г. до окончателното изплащане на вземането; 25 766.45 лева – договорна лихва за периода 10.03.2013 г. – 15.09.2016 г.; 2 280.78 лева – наказателни лихви за периода 10.03.2013г. – 15.09.2016 г.; 856.92 лева - представляваща такси по чл.12 от допълнителното споразумение от 18.02.2011 г. за периода 12.03.2013 г. – 15.09.2016 г. и 429.30 лева - представляваща нотариални такси. Ответникът Р. П. С. оспорва исковете, като твърди неоснователност и моли за отхвърлянето им.

Съдът намира, че фактическа обстановка е правилно установена от първоинстанционният съд и е следната:

По делото не се спори, че с договор за ипотечен кредит № 132/12.07.2005 год., сключен между „ДЗИ Банк“ АД, чийто правоприменник е „Юробанк България“ АД, от една страна и от друга страна Р. С., в качеството на кредитополучател, банката е предоставила кредит в размер на 50 000 лева за рефинансиране на текущи нужди, за срок от 240 месеца. Съгласно чл.3, ал.1 размера на дължимата възнаградителна лихва за първата година е в размер на 6.5 %, а за остатъчния срок на кредита – 9.79 %. В чл.3, ал.2 е уговорено, че при просрочие на погасителна вноска неиздължената част от кредита се олихвява с лихва за просрочие, включваща договорния лихвен процент плюс 15 пункта надбавка годишно. Съгласно уговореното в чл. 8, ал. 1, т. 1 от договора за кредит банката има право да обяви задълженията по договора за изцяло или частично предсрочно изискуеми в случай, че кредитополучателят е допуснал просрочие на погасителна вноска. Към договора страните са сключили следните няколко допълнителни споразумения: 1/ на 11.05.2010 г. с което е прието, че считано от 11.0.20110 г. ползваният кредит ще се погасява на 10 – то число на съответния месец; 2/ на 11.05.2010 г., като в него са описани просрочените задължения общо в размер на 735.98 лева, които страните се съгласяват да бъдат преоформени чрез натрупване към редовната главница, определен е шестмесечен срок на облекчено погасяване на кредита и 3/ на 18.02.2011 г., като с него са описани просрочените задължения общо в размер на 1 751.75 лева, които страните се съгласяват да бъдат преоформени чрез натрупване към редовната главница, определен е дванадесетмесечен срок на облекчено погасяване на кредита при фиксирана годишна лихва в размер на 7, 44 %, и месечна погасителна вноска – 304 лв., като след периода на облекчено погасяване на кредита размера на възнаградителната лихва е сбор от базовия лихвен процент на банката за жилищни кредити в съответната валута и надбавка в размер на 3.75 пункта, и в чл. 12 е включена такса за администриране на просрочен кредит, която е дължима при незаплащане на една или повече погасителни вноски, в размер равен на действащия към този момент съгласно Тарифата на банката, като е посочено, че таксата служи за покриване на административните разходи на банката, свързани с извършване от последната на действия по събиране на изискуемите просрочени плащания по договора за кредит /телефонни обаждания, изплащане на напомнителни писма и др./ и 4/ на 23.05.2012 г., като в него като условие за прилагане на това споразумение е посочено задължението на ответника да внесе сумата от 250 лева, описани са просрочените задължения общо в размер на 2 032.91 лева, като след приспадане от тях на сумата от 250 лв., остатъкът от 1 782.91 лв. страните се съгласяват да бъдат преоформени чрез натрупване към редовната главница, определен е дванадесетмесечен срок на облекчено погасяване на кредита при фиксирана годишна лихва в размер на 8,15 % и месечна погасителна вноска в размер на 345 лв., като след периода на облекчено погасяване на кредита размера на възнаградителната лихва е сбор от базовия лихвен процент на банката за жилищни кредити в съответната валута и надбавка в размер на 5.21 пункта. Не е спорно, че кредита е обявен за предсрочно изискуем, считано от 10.10.2015 год.

От приета пред първоинстанционният съд съдебно-счетоводна експертиза, която се кредитира от настоящия състав като обективно изготвена и неоспорена от страните се установява, че на 26.07.2005 г. на ответника е предоставена по процесния договор за кредит сумата от 50 000 лева, като усвоената главница е увеличена с капитализирани лихви и такси, съгласно трите анекса към договора, общо със сумата от 5 609.13 лева. Платените суми от кредитополучателя по главницата са в размер на 4 535.86 лева. При извършени изчисления, съобразно таблицата към задача № 3 се установява, че начислените договорни лихви за периода 11.03.2013 г. – 10.10.2015 г. са в размер на 18 783.34 лева, като за този период ответникът не е погасил никаква част от тях. От таблицата към задача № 4 се установява, че начислените наказателни лихви за периода 11.03.2013 г. – 10.10.2015 г. са в размер на 1 005.21 лева, като ответникът не е погасил никаква част от тях. Установява се, че неплатените такси и застраховки са в размер на 856 лева, включващи неплатените такси за администриране на просрочен кредит, дължими за периода от 12.03.2013 г. – 07.09.2013 г. в размер на 155 лв., като след този период такава такса не е начислявана; 485.07 лева- такса управление, дължими за периода 13.05.2013 год. – 11.06.2016 год. и 216.85 лева – имуществена застраховка, дължими за периода 15.11.2013 год. до 26.10.2015 год.. Ищецът е начислил и нотариални такси общо в размер на 429.30 лева, от които 363.30 лева такса за подновяване на ипотека и 66 лева, такса връчване на нотариална покана за предсрочна изискуемост.

При така установената фактическа обстановка съдът приема от правна страна следното по очертаните от жалбоподателя въпроси.

По дефиниция от чл.430 от ТЗ договорът за кредит е консенсуален и формален договор, като съгласно първата алинея заемателят /кредитополучател/ следва да върне заетата сума, а съгласно чл.430, ал.2 ТЗ - плаща лихви по кредита, уговорени с банката. За кредитополучателя са налице възможности да предяви претенцията си чрез заповедно производство или с осъдителен иск, като в конкретния казус е налице образувано заповедно производство и предявен иск по чл. 422 ГПК.

В настоящия случай страните са валидно обвързани от клаузите на договора за ипотечен кредит и сключените към него допълнителни споразумения, поради което и за ответника, в качеството му на длъжник, се е породило задължение да върне цялото вземането, съобразно договореното.

Относно наличието на неравноправни клаузи в процесния договор и допълнителните споразумения съдът следва да следи служебно. Към процесния вид договор е приложима общата императивна закрила срещу неравноправното договаряне в сила от 10.06.2006 г., както и най-общите достижения на Европейското право. Тъй като не е установено индивидуалното договаряне, клаузите относно запазените права на кредитора да изменя първоначално оповестени условия както по отношение на лихвата, така и по отношение на срока за ползване на кредита подлежат на преценка за равноправност. Не се оспорва фактът, че уговорките относно начина на определяне на компонентите формиращи годишния лихвен

процент и прилаганите от кредитора такси по кредита не са индивидуално договаряни. Съдът приема, че именно клиентът е приел да бъде обвързан с решенията на банката без да може да договаря нещо различно и съответно и по отношение на тези уговорки следва да се приложат критериите за защита на потребителите по смисъла на Директива 93/13/ЕИО и тълкуването ѝ, възприето в практиката на съда на ЕС /С- 415/11, С - 226/12, С - 453/10 и С - 397/11/, както и установената практика по прилагане на ЗЗП /Решение № 236/20.12.2016 г. по т. д. № 3082/2015 г. на ВКС, II т. о.; Решение № 205/7.11.2016 г. по т. д. № 154/2015 г. на ВКС, Решение № 165/03.12.2016 г. по т. д. № 1777/2015 г. на ВКС I т. о./.

В настоящия случай, в чл.3, ал.1 от договора е определен фиксиран размер на възнаградителната лихва, за първата година – 6, 5 % и за остатъка от периода – 9.78 %, като с последващи допълнителни споразумения от 18.02.2011 г. - чл. 6 и допълнително споразумение от 23.05.2012 г. по чл.7 е регламентирана възможността на банката едностранно да променя размера на възнаградителната лихва. Съдът приема, че уговорката в договор за банков кредит, предвиждаща възможност на банката за едностранна промяна на договорения лихвен процент, при необявени предварително и невключени като част от съдържанието на договора ясни правила за условията и методиката, при които този размер може да се променя до пълното погасяване на кредита, не отговаря на изискването за добросъвестност. В договора за банков кредит следва да се съдържа ясна и конкретно разписана формула, посочваща вида, количествените изражения и относителната тежест на всеки от отделните компоненти в нея, като изменението на цената /лихвата/ следва да бъде в резултат на външни, обективни причини. По този начин потребителят е защитен, доколкото може при настъпване на посочените външни фактори да предвиди какви промени ще настъпят в неговите задължения. Доколкото тези изисквания не са спазени в посочените клаузи от допълнителните споразумения /липсва посочване на външните фактори, които влияят на формиране на базовия лихвен процент на банката, който е компонента, посочен, че може да бъде изменян и съответната формула за това/, съдът приема, че тези клаузи са неравноправни и следва да не бъдат прилагани в отношенията между страните, а размерът на възнаградителната лихва следва за целия период на кредита да бъде този, който е първоначално определен в договора – 9.79 %. От друга страна в заключението на съдебно – счетоводната експертиза не се установява размера на възнаградителната лихва след първата година да е нахвърлил първоначално определения размер за този период – 9, 79 %.

Установи се от приетата експертиза, че кредитополучателя е погасил част от главницата в размер на 4 535.86 лева. От представените допълнителни споразумения към договора и заключението на експертизата се установява, че към размера на главницата е прибавена сумата от 5 609.13 лева, представляваща сбор от незаплатени лихви и такси. При това положение настоящия състав приема, че дължимия размер на главницата следва да е разликата между изтегления кредит в размер на 50 000 лева и сбора на посочените по-горе две суми /4 535.86 лева и 5 609.13 лева, тъй като е недопустимо преобразуване на задълженията за лихви и такси, като същите се включват към размера на дължимата главница/ или това е сумата 39 855.01 лева, за която искът е основателен.

Неоснователни са доводите на ищеца относно дължимостта на възнаградителна лихва след обявяване на предсрочната изискуемост на кредита. Не е спорно между страните, че предсрочната изискуемост на задълженията по договор за кредит е настъпила на 10.10.2015 год.. Съгласно Тълкувателно решение от 27.03.2019 г. постановено по т.д. № 3/2017г. по описа на ОСГТК на ВКС след настъпване на предсрочната изискуемост на задълженията по договор за банков кредит не се начислява възнаградителна лихва и такси, а се дължи единствено обезщетение за забава в размер на законната лихва върху незаплатената главница до погасяване на последната. От заключението на съдебно – счетоводната експертиза се установява, че за периода от 11.03.2013 г. – 10.10.2015 г. размерът на начислената и незаплатена възнаградителна лихва е 18 783.34 лева, за която сума искът е основателен, като не следва да се дължи такава за целия претендиран период от 11.10.2015 г. – 15.09.2016 г. и в тази част искът подлежи на отхвърляне.

Аналогична е ситуацията със претендираните наказателни лихви. От заключението на съдебно – счетоводната експертиза се установи, че размерът на начислените от ищеца наказателни лихви за периода 10.03.2013 г. – 10.10.2015 г. е 1 005.21 лева, за която сума искът е основателен. След настъпване на предсрочната изискуемост на задълженията по договора за кредит, не се дължи наказателна лихва, поради което искът в частта относно периода 11.10.2015 г. – 15.09.2016 г. следва да бъде отхвърлен.

Съгласно заключението на съдебната експертиза, сумата за неплатените такси за администриране на просрочен кредит, дължими по чл.12 от допълнителното споразумение, сключено на 18.02.2011 г., за периода от 12.03.2013 г. – 07.09.2013 г. е в размер на 155 лева. С посочения текст, страните са уговорили заплащане на такса за администриране на просрочен кредит в размер съгласно Тарифата на банката към съответния период. Настоящия състав приема, че чл.58, ал. 1 т. 1 и, ал. 2 от ЗКИ изисква всички разходи по кредита да са посочени от банката изрично и изчерпателно и да са предварително оповестени, като отделно съгласно чл.147, ал.1 от ЗЗП клаузите трябва да бъдат съставени по ясен и недвусмислен начин. Посочената такса за администриране на просрочен кредит е договорена между страните и в тази насока е ясно и разбираемо формулирана. Безспорно е, че ответника не е заплатил дължимите такси за исковия период, при което вземането на банката в тази част следва да бъде признато и искът ѝ е основателен.

Поради несъвпадение между изводите на настоящата инстанция с тези на първоинстанционният съд, обжалваното решение следва да бъде отменено само в частта, с която искът за признаване на установено дължимостта на банкови такси по чл.12 от допълнителното споразумение от 18.02.2011 год. в размер на 115 лева и в тази част исковата претенция следва да бъде уважена. В останалата част решението следва да бъде потвърдено. По изложените съображения, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 260116 от 17.01.2023 год., постановено по гр.д.№ 15340/2017 год. по описа на СГС, ГО, 24 състав в частта, с която е отхвърлен предявеният от „Юробанк България“ АД против Р. П. С. иск с правно основание чл.422 от ГПК за сумата от 856.92 лева, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА**:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения иск от „Юробанк България“ АД против Р. П. С., че Р. П. С. дължи сумата от 115 лева, представляващи неплатени такси за администриране на просрочен кредит, дължими по чл.12 от допълнителното споразумение, сключено на 18.02.2011 г., за периода от 12.03.2013 г. – 07.09.2013 г.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалите обжалвани части.

Решението може да се обжалва при условията на чл. 280 от ГПК с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____